

Nr 139.

Av herr **Lindhagen**, *angående lagstiftning rörande koncession för förvärv av äganderätt och nyttjanderätt till större kalkstensfyndigheter samt till större grus- och lertag.*

Uppmärksamheten är nu som sagt inriktad på att skydda skogar, vattenfall, gruvor och jordbruk mot spekulationer, rovdrift och förstörelse. I nästföregående motion har berörts angelägenheten av en liknande hänsyn för mossmarkerna.

Tidsförhållandena erinra emellertid om behovet av liknande omtanke även för andra naturrikedomar med begränsad tillgång. Sådana natur-alster äro kalkstensbrott samt grus- och lertag. Det är särskilt bostadsfrågan och storstädernas krav, som fästa uppmärksamheten på desamma. Lertagen äro oundgängliga för tegeltillverkningen, sandtagen för tegel- och murbrukstillverkningen samt för gators och vägars byggande och underhåll m. m. Kalkstensbrott erfordras för murbruksberedningen samt har dessutom ofantlig betydelse för jordbruket och även för åtskilliga industrier. Det visar sig nu, att även dessa nyttigheter monopoliseras av enskilda, varigenom stora svårigheter beredas den stora allmänheten såväl som kommunerna och staten. Icke minst huvudstaden och dess framtida utveckling, såsom erfarenheten ådagalagt, äro intresserade av att något åtgöres i detta avseende. I någon mån belyses detta i det av stadens tegelbrukskommitté nyligen avgivna betänkandet.

I Norge antogs redan den 3 juli 1914 en »Lov om erhvervelse av kalkstensforekomster». Denna lag fordrar i vissa fall regeringens koncession för förvärv av äganderätt eller nyttjanderätt till kalkstensfyndigheter, av vilka ensamt eller tillsammans med andra kalkstensfyndigheter, vilka förvärvaren äger eller brukar inom samma kommun, kan utvinnas minst 100,000 ton kalksten. Som kalksten anses i lagen också marmor, dolomitaktig kalksten och dolomit.

Ett litet svenskt uppvaknande spåras uti 4 § i lagen den 30 maj 1916 om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag. Uti nämnda lagrum stadgas nämligen,

att svenskt bolag eller svensk förening, även om lagens föreskrifter mot utländskt inflytande i bolaget eller föreningen ej fullgjorts, ändock kan förvärva »mindre stenbrott» och »mindre grus- eller lertag». Således ej större stenbrott eller större grus- eller lertag.

Det hemställas alltså och med åberopande av motiven i nästföregående motion (nr 138):

att riksdagen ville:

1) för sin del besluta en provisorisk lag om koncession för förvärv av äganderätt och nyttjanderätt till större kalkstensfyndigheter.

2) för sin del besluta en provisorisk lag rörande koncession för förvärv av äganderätt och nyttjanderätt till större grus- och lertag.

3) med överlämnande av nämnda beslut tillika anhålla hos regeringen om framläggandet för riksdagen snarast möjligt av definitiva lagstiftningar i dessa ämnen.

Stockholm den 22 januari 1920.

Carl Lindhagen.
